

več jim le na dobiček biti, kajti kupci zvedó na teh razstavah, kje se in kdo kaj dobrega prideluje. Razstave take so podobne prav velikim sejmom, kamor zahaja ljudi iz mnogih dežel. Razen vin, ki jih bodo vinokupci pokušali, bodo pa tudi učenjaki vinorejstva ogledavali trte po lesu, perji in grozdji in preiskovali imena, ki jih ista plemena imajo v različnih deželah. Dolenjskemu in Vipavskemu vinu na čast in dobiček želi družba kmetijska Kranjska in deželni odbor Kranjski, da bi razpostavljeno vino in grozdje naše bilo za prav dobro spoznano, ker potem ne bode ne za krajcar več davka, bode pa več kupčije. Na družbo kmetijsko in deželni odbor se pač vsak domačin more zanašati, da jima je le korist dežele pri srcu, ne pa, da bi kmeta zapeljevala v večí davek. To nam Metličani vsi lahko verjamejo, pa tudi tisti kmetje, ki so gosp. Stazinskemu prepovedali, grozdja za razstavo nabirati.

— (*Hiralnica*) v Šentpeterskem predmestju je dodelana in 26. dne t. m. po gosp. knezoškofu bila blagoslovljena. Kmalu se tedaj dobrodejna hiša, usmiljenim sestram v skrb izročena, odpré hiralcem, to je, ubogim neozdravljivim bolnikom.

— (*Čem večkrat smo ogledavali Šubičevo podobo sv. Martina*) v reduti razpostavljeno, tem bolj se nam je dopadla. Cerkev v Šmartnem pod Šmarno goro se more res ponášati s to krasno sliko, katere vrednost strokovnjaki cenijo na več tisoč gold.

— (*Novo strelišče pod Rožnikom*) se je v nedeljo slovesno odprlo; stoletnega strelišča za gradom je tedaj zdaj konec.

— (*Pri c. kr. okrožni sodnji Novomeški*) je bila unidan obravnava iz letošnjega deželnega zbora znane dogodbe, zaradi katere je bil grof Margheri tožen, da se je s svojimi hlapci uprl sodniškemu uradniku, ki so mu prišli zaradi zaostalih davkov živino rubit. Grof Margheri je bil obsojen na 5 dni zavora ali pa 30 gl. glóbe, njegov hlapec pa na 3 dni zavora.

— (*Janez Mulej*), ki se je nedavno v Bledu surovo obnašal na poti, ko se je memo njegovega voza v kočiji peljal nadvojvoda Ludevika Viktora, je na 6 mesecev v zapor obsojen.

— (*O zadevah banke „Slovenije“*) so došla vredništvu od več strani vprašanja, na katera s tem-le na kratko odgovarjamo. Gosp. iz Č: Š^a kupčijske postave od 17. dec. 1862., po katerem likvidacijski odbor zahteva doplačanje po 30 gold. na akcijo, „od besede do besede“ ne moremo povedati, ker ga ne najdemo v oni postavi, zato se tudi likvidacijski odbor sam sklicuje na celoto one postave, ko navaja §. 68 bankinih pravil. Gosp. J. K. v S: Isto tako na vprašanje: „ali je doplačilo upravičeno in ali bode na korist samo onim, ki doplačajo, drugim ne?“ ne vemo odgovora. To pa vemo, da odbor, v zadnjem občnem zboru izvoljen, ni našel v bankini blagajnici nobenega zaklada, da pa je dobil nalog dognati likvidacijo in da ima dolžnost poplačevati škode požarov itd. „Kjer pa nič ni, je tudi cesar pravico izgubil“ — pravi star pregovor. Likvidacijski odbor je tedaj v očitni zadregi, če ima poplačevati, pa nima nič gotovine in lastnin bankinih (hiš njenih in družega več) ne more na vrat na nos prodati. To vse govori za potrebo doplačanja. Al drugo važno vprašanje, do katerega ona majhna peščica delničarjev, ki jo je volja še doplačati, ima pravico, je pa to: ali zapadejo delnice vseh družih delničarjev, ki v drugič ne doplačajo, isto tako umrtvenju (amortizaciji), kakor so zapadle delnice tistih, ki prvič niso doplačali? in ali bi morebiti tisti, ki v drugič doplačajo po 30 gold., morali, ko bi treba bilo, še tretjič doplačati po 30 ali več goldinarjev? Krivično bi

tudi bilo, ako bi ti, ki so dvakrat vplačali, po dovršeni likvidaciji enako odmero povračila za delnice dobili, kakor uni, ki so le enkrat vplačali. To je stvar, ki potrebuje temeljitega prevdarka in jasne razložbe. Sicer pa slišimo, da je banka „Slavijo“ resna volja prevzeti kupčijo od banke „Slovenije“ in da še ta teden imata v ta namen priti dva zastopnika „Slavije“ iz Prage, ter da, če se kupčija na obe strani povoljno razvije, do srede meseca septembra utegne stvar prav dognana biti.

— (*V deželnem gledališču*) se bode te dni čarovni mojster Rapelski produciral s „copernijami“, o katerih pravi, da jih svet še ni videl.

— (*Poslano*) Kdor se še na dopis „iz Vipavskega“ v 33. listu „Novic“ 1873. leta spominja, mora misliti, da dopis „iz Vrem“ v zadnjih „Novicah“ velja moji malenkosti. 15. dne t. m. spravljen sem pa bil že v Šentpeterski kosarni v Ljubljani, toraj mi nikakor ni bilo mogoče okoli Vremske cerkve oni dan „jesiha prodajati“.

V Ljubljani 27. avgusta 1876.

Rihard Dolenec.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Pismo, ki so ga 28. dne t. m. zastopniki garantnih vlad v Belgradu izročili ministru Rističu zaradi posredovanja o mirni spravi s Turki, je sestavil grof Andrassy. — Srbi so zopet se priprijeli ofenzive in Turke potisnili preko Topolnice. — Angleška vlada sili Turčijo, naj nemudoma sklene primirje in se spusti v dogovore o miru, Turki pa prehorescirajo Evropejsko konferencijo. — Na Ruskih železnicah so ustavljeni vsi vozovi z blagom, ker morajo na mejo voziti armado. Vsak dan se bolj zamotuje vojna štrana!

— Avstrijsko-ogerski dualizem čedalje bolj prihaja na cedilo. Leta 1867. so zviti nemec Beust, magjarski modrijan Deak in pa stara nemčurska garda Schmerlingova zimali dualizem, ki ga zdaj, ko gré za novo pogodbo Avstrije z Ogersko, kolovodje nemški in magjarski zametujejo in „personalno unijo“ na pomoč kličejo. Prav zato, ker mu načrt nove pogodbe z Avstrijo ni po volji, je minister baron Simonyi, Magjarskozi in skozi, stopil iz ministerstva Tiszinega; njemu je še vse premalo to, kar so Magjari Avstriji z rok izvili; on hoče več, zato je njegov izstop očiten protest proti novi pogodbi.

— Veliki žitarski shod na Dunaji razgláša poročilo o letošnjih žitnih pridelkih v našem cesarstvu (v Avstriji in na Ogerskem), po katerem se je pšenice za 300.000 hektolitrov, rži pa za 1 milijon in 900.000 hektolitrov manj pridelalo kakor navadno, ječmena nasproti pa za 2 milijona in 300.000 hektolitrov in ovsa za 5 milijonov hektolitrov več. Celo cesarstvo bo tedaj imelo v tuje dežele na prodaj: 4 milijone hektolitrov pšenice, 5 milijonov ječmena, 7 do 8 milijonov ovsa; — skor nič pa ne bo imelo ržina tuje prodati. Pšenica in ječmen letos pridelana nista kaj lepa, lepša je rž, oves pa je izvrsten.

Iz Štajarskega. — „Slov. Gosp.“ s toplo besedo pozdravlja poslavljenje prečast. gosp. Antona Žuže, častnega kanonika in dekana v Laškem, z vitežkim redom Franc-Jožefovim. Tudi mi, ki poznamo mnogoletno delovanje vrlega rodoljuba za blagor in čast domovini naši, čestitamo mu iz srca k temu odlikovanju ter mu kličemo: Živio mnogaja leta!

Iz gornje Avstrije. — V toplicah Gasteinskih je 25. dne t. m. celi dan snežilo; snega leži po čevelj na debelo po cestah.

Iz Moravskega. — 15. dne t. m. se je umrlemu slavnemu skladatelju gosp. Förchtgott-Tovačovskemu z veliko slovesnostjo odkril spominek v njegovem rojstnem mestu Tovačovu. Hiše tega majhnega Hanaškega mestica okinčane so bile s slovanskimi zastavami in mnogo naroda bilo je pričujočega. Ko je zbrano množico pozdravil mestni župan gosp. Látal, je načelnik svečanostnega odbora gosp. Šramota v imenu akademičnega društva Dunajskega mestnemu zastopu izročil lično ploščo v pomnik mnogozaslužnemu skladatelju slovanskih pesmi. Zvečer je bil koncert. Kakor pa nobene slovanske svečanosti ni brez ovér, tako je bilo tudi tu. C. k. okrajni glavar je prepovedal vzidanje ploščice spomenice v zid šolskega poslopja — in še le, ko je na pritožbo županovo c. k. deželni šolski svet to dovolil, bila je drugi dan vzidana. Tako se Slovanom v Avstriji povsod zapreke stavijo tudi o prav nedolžnih početjih. Naj se nemčurija varuje, da ne pride „der zahlande Tag“, kajti pohlevna slovanska duša sicer vse pretrpi, pa nič ne pozabi.

Iz Galicije. — Volitve za deželni zbor so razpisane; kmečke občine volijo 24., mesta in kupčijska zbornica 26., veliki posestniki pa 31. oktobra.

Ogersko. — Kako slabo stojé finance prevzetnih Magjarov, kaže vladni denarni izkazek drugih kvatrov tega leta. Primanjka prve polovice tega leta znaša 36 milijonov; vladni proračun za celo letošnje leto pa izkazuje primanjka le 8 milijonov gold. Koliki razloček! Magjari so po takem ravno tako slabi računarji, kakor predrzni politikarji.

Hrvaško. Iz Zagreba. — Deželni zbor se je zopet začel 28. dne t. m. Se bode li po počitnicah kaj ogrel ze interes jugoslavenstva? Zadnji čas bi bil, da prestane Hrvatov presrečna ljubav do Magjarorszaga!

Iz Turškega bojišča. — Z velikansko radostjo poročamo danes o Srbih nekaj enacega, kakor smo v predzadnji številki pisali o Črnogorcih. Pod poveljstvom Črnajeva in z izdatno pomočjo Horvatoviča so popolnoma potolkli veliko Turško armado Ejub-paševo in zagnali po šestdnevem hudem boji Turke nazaj do Katuna. Ko ne bi bili Srbi po tako dolgem in krvavem boji tako hudo vtrujeni, gotovo bi bili gnali Turke še dalje. Zmaga ta je velikanska. Črnajev je bil Turke prisilil k boju na planem, Horvatovič pa jih zgrabil ob levem krilu in tako izdatno pripomogel k zmagi. Telegrami poročajo, da je Turka mrtvega od 15 do 20.000, a to menda v vseh šestih dneh boja. Druga poročila se glasé, da je 25. dne t. m. bilo mrtvih na bojišči 6000 Turkov, kar je bolj verjetno. Turki so popustili ves šotor z vsem vojnim orodjem, plen Srbov je bil velikansk. Koliko ljudi so zgubili Srbi, to se še ne vé, le toliko je znano, da je padlo tudi 31 Ruskih častnikov, ki so vojake posebno navduševali. Tako je rešil Črnajev sijajno svojo čast in pokazal, da je previden in izurjen vojskovodja. Iz začetka se je bil umaknil Turkom, kateri so prej sem ter tje cincali, ker je vedel, da morajo priti do Aleksinca. Pripravljaj je tedaj svojo vojno, v kateri je bilo veliko orožja ne vajenih novincev, za boj, spoznaval posamesne oddelke in primerjal, kje ali za kaj bi se ta ali oni dal posebno rabiti. Zato je potreboval nekoliko časa in pridobil si ga s tem, da se je umaknil Turku na varne kraje. Ko je bila vojna njegova za glavni but pripravljena in ko je Turek prišel v nastavljeno mu past, ga je prijel in sijajno pobil, kakor Črnogorski knez Muklara. — S tem, se ve da, še vojska ni pri kraju, marveč bijejo se dalje, ker so Srbi prijeli manjši oddelek Sajib paše, ki

se je bil na levem bregu Morave v naglici vtaboril. Boj traja tedaj še dalje. Bog daj Srbom srečo!

Nemški „turški“ listi zdaj, ko vidiijo Turke v taki nevarnosti, hité kvasiti o pomirji ali celó o miru. A za obojno je čas zdaj jako neprilichen. Srbi so — vsaj začasno — na konji, tedaj bi ne dovolili še pomirja pod neugodnimi pogoji; o ugodnih pa do zdaj še slišati ni bilo. Ruski časnik „Golos“ vrh tega pravi, da na mir Srbi ne bodo mislili prej, ko bo zadnji Turek iz Srbske zemlje pregnan; Srbi sami pa so tako navdušeni za boj, da ne mislijo na mir, dokler ni Turek do zadnjega potolčen. Če se bo tedaj Evropska diplomacija vmes vtaknila, utegne doživeti ravno tako fiasco, kakor z Andrassyevimi reformami, ako pogoji Srbom ne bodo ugodni. Vse, kar bi utegnila diplomacija zdaj doseči, bi bilo pomirje za par dni, ker so počitka potrebni ravno tako Srbi, kakor Turki, posebno zadnji, kajti glavni poveljnik Turške armade, Kerim-paša, je telegrafiral v Carigrad po naglo pomoč. — Toda v Carigradu je že zdaj malo vojakov in še ti so le tuji; le toliko jih je, kolikor jih je treba za javno varnost; kaj jim morejo tedaj od tod poslati! Vrh tega je tudi v Carigradu strah in trepet, vse se boji revolucije. Sedanji sultan — če je — je tako bolan, da še celó svojih znancev ne pozná več. Zato ga neki priganja veliki vezir, naj se odpové vladanju na ljubo svojemu bratu Abdul Hamidu, ker sicer se utegne vneti revolucija za sina Abdul-Azizevega. To pa po koranu ne gré prav, zato se bo najbrže v kratkem zgodila v Carigradu nenadoma zopet stolna prekucija, na katero Midhat-paša že pripravlja Evropske vlade. Iz tega se vidi, da Turčija rije v pogin od znotraj in od zunaj.

O Črnogorcih ni važnih novic. Le toliko je znano, da so Hercegovino do malega iztrebili Turka in da knez z glavno četo vdari lahko kamor koli. Pričakujejo le še ene armade, ki je neki iz Albanije na poti.

Pri Osojniku v Dalmaciji so Turške čete vnovič prestopile Avstrijsko mejo, odgnale Avstrijskim podložnikom veliko živine, streljale po kmetih, ki so svojo živino zahtevali nazaj, in celo po Avstrijskih žandarjih. Kaj je vkrenila Avstrijska vlada, oziroma Andrassy, za varnost Avstrijskih prebivalcev ob Turški meji, tega še ne vemo, kajti trije oddelki vojakov, ki so zdaj bili tje poslani, niso menda zadostno poroštvo za varnost Avstrijskih državljanov pred tako divjimi Turškimi četami. Ali grof Andrassy zato ne obdá mej z zadostnimi stražami, ker so mejani — Slovani?

Kako strašansko divjajo Turki neprenehoma, kamor koli pridejo, to priča med tisoč in tisoč dogodbami grozovita krvoločnost v Bosni 28. in 29. dne u. m. v vasi Uinci, kjer so ropali, hiše požigali, ženstvo skrunili, dečke morili; med drugimi pa tudi ženi, ki je bila v drugem stanu, trebuh prerezali, da so videli, ali je otrok možkega ali ženskega spola, in ko so našli dečka, so ga na kosce razrezali, v ogenj vrgli in tako pečene kosce psom vrgli! Groza strese človeka, ki to le bere.

Listnica vredništva. Gosp. Gašp. Kr. . . . v M.: Ker ne poznamo navedenih dveh knjig, nam ni mogoče kritike o njih natisniti. — Gosp. K. v. Tr.: Prejeli; drugi pot pride.

Žitna cena

v Ljubljani 26. avgusta 1876.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 8 fl. 45. — banaška 9 fl. 85. — turšice 5 fl. 40. soršice 6 fl. 20. — rži 6 fl. 17. — ječmena 4 fl. 39. — prosa 4 fl. 39. — aide 5 fl. 53. — ovsa 3 fl. 80. — Krompir 3 fl. 40 kr. 100 kilogramov.